

IX.

Új-évre.

Vajjon mi leszen ebből? Csel. II, 12.

Tudom, hogy kedves ajándék volna nektek egy oly szelencze, melyben ez új-év adományait feltalálhatnátok, vagy tükör, melyben ennek történeti képeit előre láthatnátok; de hiába minden, a mi felől vizsgálódhatunk, csupa bizonytalanság. Feltetszett az új-év, de úgy, mint egy a láthatár szélén emelkedni kezdő nyári felleg; ki tudja mit hoz, zivatart-e vagy csendes esőt? Hogy igen nagy vést nem hoz, kezeskedik e felől az Isten jósága; s hogy nem lesz legkedvezőbb, bizonyos vagyok a dolgok elegységének s elmúlt tapasztalatainknak megtekintéséből. Van ugyan jövő sorsunknak némü záloga, mennyiben az újév az ótól a szűnyadó, de életre törekedő vetéseket átvette: mindazáltal az évek rendszerénti kelleke munka s izzadás levén, a jobb évek is ezek között telnek el, s mit adhat a legkitünőbb munkásság is, oly mély rejtélyü mese, mit 365 napok, mint megannyi látokok fognak megfejthetni.

Azt mondják: ki mit álmodik újévre viradólag, betelik; ki látott tehát álmat az új évről? vagy ha látott is, hiszen-e annak? A csillagász látcsője sokkal rövidebb látást enged, mintsem ez év végeig láthasson. A politikus sokkal erőtelnebb, mintsem a nemzetek változásait csak egy évre is megfontolhatná. Nem képes a mértan oly központot találni, miről egy év körét meghatározhassa. Sehöl az ember hamarább hamis látnokká nem válik, mintha a gazdaságból és időjárásokból felmerülő tapasztalatai után jövendől. Vagy tán va-

lami titkos előérzet sugallhatna valakinek valami bizonyos-hoz hasonlót? számtalanszor történt velem is, hogy midőn előérzetim keblemet valamely elkövetkezendő rosszal szorongaták, azt egy ellenkező szél mozdulata merőben elfordítá, s dolgom jól ütött ki. Számtalanszor a csalt meg, miből legjobbat jóoltam; mert a jövők járásának csavargó útai vannak, mik oly labirintot képeznek, melyben legbiztosb jóslatink is eltévednek.

Pythagorás bizonyos mértani igazságot hosszas nyomozás után feltalálván, nagy örömmel kiáltott fel: kitaláltam! kitaláltam! én is ez év változásaira nézve találtam egy csalhatlan igazságot, és ezt előttetek felkiáltom: bizonytalanság! bizonytalanság! minek kétes hangon utána-mondom alapigéimet: Vajjon mi lesz en ebből?

Hogy az újévről előleg valami bizonyost tudhassunk, legelsőben is a naptárba szoktunk pillantani, mit a nép lát-noki kézikönyvnek tart; én is tehát az alapigék kérdésére megfelelendő, az újévre nézve egy naptárt alkotok, s azt adom nektek annyi példányban, hányan e szent terem-ben jelen vagytok. Ha pedig jóslatim valami részben csal-nának: tudjátok meg, hogy munkám csak naptár. De remény-lem, igazmondó leszek.

1.) Naptárom új és ó naptár. Hogy a piaci nap-tár ó és új, időtani oka van. Én pedig naptáromra nézve az ó és új nevezetet megfordítva, így mondom ki: új és ó naptár; s miért? új most, mert az új év napjai szintugy kedvesebbek a mult év napjainál; sőt mondhatni, tisztábbak is, mert még az emberi vétkektől nincsenek annyira terhel-ve, mint a mult év; de megavul majd ez is, mert ennek is napjai, mint a takács karikái, gyorsan leforognak, még pedig az emberiség vétkeitől porosulva, szennyesülve, miknek eltörléséről talán későn könnyezve gondoskodunk, hogy a meny-nyei bíró elébe tisztítva vigyük. Megavul ez év is, és avit minket is magával; kezei arczunkon fognak dolgozni, s azo-

kon a szép simaságot néhány ránczczal szűkebb térre szorítják. Sőt hiszem, hogy ez év sokak szivéből le is farag valamit: lemetszi onnan a gondatlanságot, hiábavalóságok kedvelését, és ama magáról nagyot állító büszkeséget — mindezt pedig tenni fogja az értelem világitásával, a nyomoruságos tapasztalatok által. Végre mindnyájunkat ez év sirunkhoz közelebb vezet egy nagy lépéssel. Bizonyos mindezekből, hogy naptárom új és ó naptár.

Jó és igaz lelkek! ne számítsátok ti az év avulását, hanem igyekezzetek olyanok lenni, mint a kis gyermekek; így az évek ifjítanak és Jézushoz juthatásra érdemesítnek.

2.) Ez évben lesznek mivesnapok és vásárnapok; de nem úgy, mint a piaczi naptár írja. Ez rendszerint egy évre 365 napot tűz ki, ezekből 52-öt vásárnappá teszen. Oh de mennyire különbözik az élet a piaczi naptártól! Ebben csak a 4-ik évre esik egy szökő nap, s az is előre szökve; az élet naptárában pedig mindazon napok, melyeket a Seneca szavai szerint úgy töltünk el, hogy azokban vagy semmit, vagy rosztat, vagy emberi céljainkkal ellenkezőket tettünk, általában szökőnapok; de nem előre, hanem vissza — s az ilyeneket úgy elvesztettük, hogy soha többé vissza nem hozhatjuk — mind ezekben tett munkáink sisyphusi sikeretlenségek. Titus császár életében csak egy napjáról mondhatá: Barátim, e napot elvesztetem! mert azon napon senkivel jól nem tett vala; de oh! mi sok napja lesz ez évnek, melyekről az itéletkor fájdalmas öntudattal valljuk meg: Oh ég föld birája! mindezeket elvesztettük. Oh mily sokaknak marad ez évből valódiilag egy két napjok, s azokat is csak hézagosan töltik be a sok erkölcsi hiány miatt! Ezek visszaszökő napok.

Vannak vásárnapjaink, vannak más innepeink egy éven keresztül, miket sokan álomba, tobzódásba, világi szerencsébe merülve töltenek el, Istenről meg nem emlékezve: ezeknek ily innepei gonoszbak lesznek a mives napoknál; s kik

e nehánynyal is rosszszul sáfárkodnak, azoktól e napok is, mint visszaszökők, vagy mint elásott talentomok elvételnek, hogy bételjesedjék a napokról is: a kinek nincs, az is elvétel t e t i k tőle, a mi je volt. Máté XXV. A sareptai özvegy olaját erény szaporitá meg: a lelki életet is erényolaj táplálja, s napjaink annál többek, minél számosabbak erényes tetteink.

Ker. lelkek! szaporítsátok napjaitokat, azt mivelvén, mi kedves az Ur előtt, s így azon igyekezvén, hogy erényes tetteitek száma mulja feljül napjaitok számát; mert csak így hosszabbulnak meg éveitek, így nem szöknek vissza napjaitok.

3. Ez évben legjobb idők járnak. Szélvész, mennydörgéseket, tiszta vagy változó időket, esőt, szárazságot előre megtudni csak nekünk tetszik nehéz mesterségnek; de a naptárgyártók ezek jövődőlésében, úgy látszik, keveset aggódnak; jövődőlnek önkényüleg, s teljesedik vagy nem: nem sokat számítják; s annyi tekintetök is van a-nép előtt, hogy ha 9 jövődőlésök nem, s a 10-ik teljesül történetből: igaz jövődőlőknek mondatnak. Szép szerencse! mondjanak bármit is, a világ nem idézi perbe, sem munkájokat bé nem tiltja, s könnyen tűri minden hazugságukat, csakhogy éjféltre napvilágot, karácsonra aratást, s Jakab-napra havazást ne jósoljanak.

Én is tehát el merek indulni látnoki bátorsággal, s jóslani, hogy: ez év változó lesz, mert szép időre rútt idő, s rútra szép következik, minthogy így a szokás; de mind ezen változások közt megáll ama szent igazság, hogy a kik az Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál; jöjjön el ragya, sáska, szárazság, jégverés, mégis a maga idejében aratunk, ha a jótéteményben meg nem restülünk. Gal. VI, 9. Aratnak a gonoszok is; de tetteiknek méltó büntetését. Valamit ember vet, azt aratja. A ki vet az ő tetteinek, a testből arat veszedelmet. Gal. VI, 7. 8.

Halandó emberek! munkáljatok isteni félelemmel, aközben legyenek hiven előttetek kötelességeitek, s az Ur megáld titeket, nem leszen üres kosaratok, nem koplaltok, minden idő jó idő lesz nektek nagy haszonnal!

4.) Ez évben lesznek nap- és holdfogyatkozások; holdújulások. Mennyi? Isten tudja! de annyi igaz, hogy ezek közül némelyek hamar elenyésznek, mások egész éven át megtartanak. Sok előjárók, kiket a társaságok napjainak mondanak, megfogyatkoznak az igazságban, azt hamisan elfordítják — s ezt az alsóbbak is, kik, mint holdvilág, gyengébb hatásuk, eltanulván, ugyanazont mivelik. Sokan megfogyatkoznak a vallás világában, az istenes dolgok művelésében. Sokan megfogyatkoznak a hazaszeretben, áldozatkészségben. Ti, ai! legyetek megújuló holdak. Újulatok meg a hitben, szeretetben, jó reménységben; újulatok meg a jócselekedetekben és áldozatkészségben!

5.) Ez évben láttatnak üstökös csillagok. Ezek az egen ritkán láttatnak, de annál sűrűbben járnak a társaság látkörén. Az üstökösök égi központjoktól messzejárva bujdosnak: bujdosnak azok az emberek is, kik hiúságból, gögből, fényüzési kórságból túlmennek az állásponton, mely őket illetné. Mondhatom, ezek sorsuktól oly távol távolóznak, hogy Tháles, Herschel, Newton és Bode sem határozhatnák meg középpontjokat; sugárjuk sokkal nagyobb maguknál, s kóborolnak, mert nincs, mi házokhoz vonja; azt vélnők, hogy a föld megnyílt számukra kincseivel, vagy az esők cseppjeivel az égből aranyat szednek. Az ilyenek az esztelent legkönnyebben megzavarják, s a mértékletes embert is irigységre s ez által telhetetlen kívánságra ragadják. De az ilyenek látására jusson eszünkbe, hogy szegény ház, hol a füst nagyobb a tűznél, s hogy ott a tűz hamarább kialszik, mint vélnők; s valóságos életböles csak az, ki költéseit akár zekében, akár párducz bőrben jövedelmeivel arányosítja.

6.) Ez évben lesznek vásárok — de károsak, mert minden drága lesz; mire azon igazságból indulok ki, hogy az egész élet adás és vevés. Igen! sok ifju szívét hiveség-czimmel himezi: ezt megvásárolják a lányok, s akkor nyilik fel szemök, mikor észreveszik, hogy legdrágább kincsekkel fizették. Sok biróvesztegető fog aranyozott hamisságot vásárolni. Sok barátkozó teszi czégérül szívét ajkaira, hogy helyet kaphasson másnak asztalánál. A mesterség nyaláncságokat fog árulni, s majd tódulnak oda azok, kiknek has az istenök. Filipp. III. A világi gyönyör árul veszendő javakat, mikért sokan odaadják mennyei kincseket. Ilyen országos vásárok lesznek ez évben, s drága lesz minden!

Én titeket, k. h! idves vásárra tanitlak. Szerezzetek magatoknak jóakarókat mennyben földi javaitokkal! vegyetek tűzben megpróbált aranyat, azaz: béketürest, és fejéruhá t, azaz: ártatlanságot! Igy megnyeritek az örök életet.

7.) Naptárom ezimtár, mert abban rangok s hivatalok feljegyezvék. Benne van k. h! akárki légy, a te hivatalod is. Te férj! házadban kormányzó, király, vezér vagy; s tudd meg, hogy a tiédet Isten számon kéri. Ti nők! titkárok vagytok: őriztétek hiven házatok titkát, ne harangozzátok ki azt ennek róvására. Te gazda! házad kincstárnoka vagy: sáfárkodjál tehát okosan, ne pazérolj, mert mennyei számadás várakozik rád. Te atya! házad ítélőmestere vagy: ítélj tehát ott mindenről egyenesen; magzatid vétkét Éliként el ne nézd, mert megsiratod; mindenek felett itéld meg magadat irgalom nélkül, mert csak így remélheted Isten irgalmát. Ti édes anyák! a hazának elemi nevelői vagytok; kezeitekből, szivetek mellől származnak a hon polgárai: neveljétek tehát őket örömmel, ne öljétek meg azok lelkét kedvezéssel; erősítsétek lábaikat a jóban, hogy így a terhes iga gyönyörrel könnyüljön; legyetek házaitokban szelid olaj-

fák, hogy a neveléstek alatti magzatok szelid olajágak lehessenek. Meg van naptáromban az én lelkeszi hivatalom is, és kérem Istenemet, adjon erőt, értelmet nekem, hogy titeket mennyei boldogságra vezérelhesselek!

8.) Valamint a piaczi naptárt, úgy az enyimet is postatábla végzi be. — Mikor érkezik a posta? nem jósolhatom, mert sem napját, sem óráját nem tudhatom; hol indul, merre tart, hol mulat? bizonytalan; de annyi bizonyos, hogy sebesen érkezik. Mikor még számos évekre terveznénk, mikor kedvesink meglegedetten környeznek: előtöppan egy nyavalya, mint halál heroldja, s szomorú trombitájának hangja szivünkig hasít; előmutat egy fekete-pecsétes, kemény parancslevelet, minek hátúrata hozzánk szól e belfoglalattal: Nincs itt maradó városod, és indulj, mert többé nincs idő! s nekünk követnünk kell a felsőbb parancsot, hogy szemeinket örökálmra béhunyjuk, s többé ne legyünk e földön. Legyünk készen hát mindig, hogy örömmel indulhassunk az útra, mely viszen az örökévalóságba, ha tán ez új-év, vagy a mai nap lenne is az!

Igy, és ezekben ajándékozom nektek, kedves h! új-évi naptáramat, még pedig úgy szerkesztve, hogy abból mindazt megérthetitek, mitől óvakodnotok s mit tennetek kell. Fogadjátok el abban adott utasításimat, higgyetek abban tett jóslatimnak; mert azok bizonyosan teljesednek, s a jóra törekedő igaz embert az idvesség reményében meg nem csalják. S ha e szerint jártok és cselekedtek, hozzon bár rátok az év folyama különféle zivatarokat és csapásokat, mégis azok lelketek nyugalmát, boldogságát semmiben se fogják háborítani! — Isten legyen veletek, és áldjon meg testben, lélekben mindnyájatokat! Ámen.

Kis Mihály.

X.

A vándorlás tanuságos képe.

Monda Jákób Faraónak: Az én bujdosásom esztendeinek napjai, száz és harmincz esztendőök; kevesek és nyomoruságosak voltak az én életem esztendeinek napjai, és nem érték el az én atyáim életeknek esztendeinek napjait, a melyben ők bujdosnak. 1. Móz. XLVII, 9.

Földi vándorlétünk, bujdosásunk rövid időszakára emlékeztethet minket általában minden változás, a mit belvilágunkban s a körülünk levő dolgokban szemlélünk; arra figyelmeztet minden eszme, minden iránynézet, mi az öntudat első felvillanása óta lelkünkben támad, s egyideig kísér és vezet, sőt olykor ragadva visz tova vándorutunkon, vagy a mi már a társadalmi életben, a szokásokban és intézvényekben megtestesülve látható. Avvagy nem vándorutat folytatnak-e századokon keresztül a népek és államok szokásai és törvényei, alkotmányai és cselekvésmódjai, úgy hogy több idők multán alig ismerhetni rájuk, amnyira megváltoztatja, megbarnítja arczvonásikat az idők viszongó szele, tökéletesíti vagy megrontja, elégteleníti. Bujdosnak, vándorolnak az eszmék, a családi s polgárzati életet igazgató gondolatok és elvek, — hamuvá égnek az idők emésztő tüzeiben, s hamvaikból viszont új eszmék, megannyi megifjult féniszkek támadnak. S maga a tökélyesedés egekig nyuló Jákób-lajtorjája, — melyet az enyészet keze megtámadhat, de szent hitünk